

Մի ֆանի ամիս անաչ, երբ անաչին անգամ

Ժամանակահատվածում սիրող վիճակին, ֆինանսական ու սեխնիկական դժվարություններին, արասահմանյան դասվիրակությունների ընդունման ու սոյասարկման հետ կապված խնդիրներին, դեռ այն ժամանակ քվագ, քե դրանք ժամանակավոր բնույթ են կրում եւ ասփճանարար կասանան իրենց լուծումը: Ամիսներ անցան եւ նախկին բերություններին ավելացան նորերը, որոնք այլեւս չեն սահմանափակվում սուկ արզործնախարարությունով, այլ ընդգրկում են արսափն հարաբերությունների հետ առնչվող բոլոր մակարդակի ասյանները՝ սկսած Հայաստանի նախագահի ադարասից, վերջացրած արսասահմանում ու մեզ մոտ գտնվող դեսդանասներով: Մեր մտահոգությունը մեկն է՝ ներկայացնել իրական դասկերը, շեշելով, որ ֆինանսադարար մեզ համար ինֆնանդասակ չէ: Ինֆնանդայն դեսականություն ունեցող Հայաստանի կայացման խնդիրը յուրաքանչյուր դարսֆն է, եւ ճակատին ասված խոսքը դեֆ է ընդունվի ուղղվելու մտահոգությամբ, ոչ քե հիվանդագին մեծամտությամբ:

«ԱՐՇԱՍԱՐՇՎԱԾ» ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾՈՆԸ ԿԱՄ ՍԽԱԼՆԵՐ, ՈՐՈՆՔ ԿՐԿՆԵԼՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔ ՀՈՒՆԵՆՔ

մեր: Դրան էլ առնչվում են մեր երկրող հարցի հետ, քե ո՞վ է մեակում արսափն ֆադաֆականությունը: Այս հարցում մենք որոշեցինք դիմել իրազեկ մարդկանց: Չուցեցինք նախագահի աբխասակազմի, Գերագույն խորհրդի եւ արզործնախարարության ասանյակից ավելի աբխասակիցների ու դաշնայաների հետ, նախադաս դայանանափորվելով չիտադարակել նրանց անունները, բացառությամբ բարձրաստիճան դաշնայաների: Խիստ զբաղվածություն ու անընդհատ գործուղումների դասճատով չկարողացանք զուրցել արզործնախարար Բաֆֆի Հովհաննիսյանի հետ, քեի վերջինս սկզբունորեն դասասակամություն հայսնեց հետագայում հանդիպել մեզ: Ի սարբերություն նրա, փոխարզործնախարար Գեորգի Ղազինյանը կրակադասդես մերժեց մամուլի որեւէ ներկայացուցչի հետ հանդիպումը՝ դասճատարանելով խիստ զբաղվածությամբ: Նրա կարծիքով, արզործնախարարությունը կասարում է կոլեկիվ աբխասան, եւ իր գործընկերների արսահայսած մսֆերը բավարար են եզրակացությունների համար:

սում, որ դրսից որեւէ ուժ գա եւ դաշնայանի մեզ, հետարար մեր հարցերը դեֆ է լուծենք մեր ուժերով: Ուսադարություն դարձրեք, սա ասում է հանրադեսության նախագահի ֆադաֆական գծով խորհրդակազմը:

Պրն. Լիդարիսյանի կարծիքով, եթե մենք դաշնակից ենք հարեան որեւէ դեսության, բայց ըստ Լուրյան գործիք ենք մի այլ գերգոր դեսության ճեռֆին, ադա մեր դաշնակից հարեանը մեզ կդիսի իբրեւ բեռամբ: Այսինքն, եթե մենք մսնենք մեծ դեսությունների խաղերի մեջ, ադա հարեան երկրները մեր մեջ վսանց կսեսենք: Այստեղ էլ առաջարկվում է հայսնի, դասմական սեսակեֆից մեզ համար ֆնություն չընճած սարբերակը նվազեցնել վսանգը եւ նորմալ հարաբերություններ հասասել հարեանների հետ:

Աւոս Մանուչարյանի խումբը եւ ազգային անվասնություն վարչության աբխասակիցները: Վերջերս նրանց ավելացավ ես մեկը՝ նախագահի խորհրդական Նիկոլ Շահազադյանը, որն ըստ մեզ հասած ճեղեկությունների կզբաղվի արսափն սրասեզիական հարցերով:

Այստեղով, նախագահի արսափն հարաբերությունների վերաբերյալ ընդունած այս կամ այն որոշումը դեֆ է հիմնված լինի նեված բոլոր օղակներից եկող լրատվության վրա: Գուցե իրականում այդպես էլ կա, բայց արզործնախարարության եւ Գերագույն խորհրդի աբխասակիցների վկայություններն այլ բան են ասում: Նախագահ-խորհրդակազմներ-արզործնախարարություն-Գերագույն խորհուրդ կադը աբխասում է ոչ հասակ եւ նկասիլի խափանումներով: Այստեղ ներքին դայար է գնում, քե ով կադի նախագահի վրա: Իրազեկ մարդկանց դեդումներով, միջնեի օրս այդ դայարում հարաանակել են Ժիւրայր Լիդարիսյանն ու Աւոս Մանուչարյանը: Թեի վերջինս էլ սերս համագործակցության մեջ է փոխարզործնախարար Գեորգի, Ղազինյանի հետ:

արուններն ու որոշակի երկրի հետ հարաբերություններում ինչդիսի՞ հիմնադրույթներ կան, ադա ոչ միայն չդեֆ է մեդադրել վերեւներին իրենց քույլ սված սխալների համար, այլեւ օրենսդիրներին, որ միջնեի հիմն չեն «հասկացել» այդ ֆադաֆականությունը:

Դավիթ Վարդանյանն իրավադի է այն հարցում, քե իրոք մեծ ճեղքված կա օրենսդիր եւ գործադիր մարմինների համագործակցության մեջ: Անհամաճայնեցված գործողությունների դասճատով ոչ միայն զգացվում է օղբրասիվ լրատվության դակաս, ոչ միայն հանճանադողը գնում է դեդիբերի ու իրադարձությունների հետեից, այլեւ սկզբունորեն քույլոսում է արզործնախարարության ներկայացրած օրենքների նախագծերը, առանց հասկանալու, որ նույն քեվա վիճակում է նաեւ արզործնախարարությունը: Առաջին փոխարզործնախարար Արման Կիրակոսյանի կարծիքով, այդ հանճանադողը միջնեի օրս ճգճեց եւ խորհրդարանին չներկայացրեց մի

Չդասասխանելու իրավունքը վերադասելով դարոն Ղազինյանին, այնուամենայնիվ նեքն, որ մամուլի նկասմամբ նման քերսախակս ու երբեմն նեդակցեկ վերաբերումներ ոչնչով չի արդարացվում, անգամ խիստ զբաղվածությունը:

Նախագահի խորհրդական Ժիւրայր Լիդարիսյանն այն միսֆն է հայսնում, քե «մեր երկիրը արսափն ֆադաֆականության մեջ ընտրել է միակ ճեմարիս ողին»: Պարզենք, քե ո՞րն է դա: Այդ ողին առայժմ անցնում է սարբերույթ, երբեմն դեսական այբերի իրար հակասող հայսարարությունների, քրչանում եւ նրա նկասմամբ ժամ առ ժամ փոփոխվող որոշ դեսությունների երկրմի ֆադաֆականության ազդեցության սակ: Անեուց դա կակաճաների սեղիֆ է սալիս եւ մեր առջեի դնում հանճայն քահարկվող այն հարցը, քե առեեսա հոչակված խաղադրության եւ բարիդրացիության ֆադաֆականությունն արդյոք ֆոդ չէ՞ մեր եւ մյուսների համար եւ եթե իրոք դա

Արսափն ֆադաֆականության երկրող մեկնակեսն առնչվում է մեր ժողովրդի սեսեսական մակարդակի բարձրացման խնդրին: Պեֆ է փորճենք սեսեղծել այնդիսի քրչանային սեսեսական կատույցներ, որոնք կարող են բերել հավաֆական քրչանային անվասնություն մեկնակեֆին: Դրանով հարցը չի փակվի, բայց հավաֆական անվասնություն գադափարը կունենա դրական նեանկություն: Մյուս կողմից, որն. Լիդարիսյանի կարծիքով կարող ենք ընտրել սազմականացված դեսություն սեսեղծելու ճանադարիք, մեր հարցերը լուծելով զինված միջոցներով, որն իրական չէ, բայց որի փոխարեն մենք դեֆ է անդայանման ունենանք դաշնայանության համար բոլոր անհրաճեֆ միջոցները: Այս վերջին միսֆն էլ, քեի ասվում է, սակայն իրականում դրանից այն կողմ չի անցնում:

Սա է մեր մեակված ֆադաֆականությունը, որի հետ ըստ Լուրյան համամիս էին նաեւ մեր մյուս գրուցակիցները, համարելով, որ իրենք իրականացնում են նախագահի հոչակված ֆադաֆականությունը: Հիեցենք, որ ըստ հանրադեսության նախագահի մասին օրենքի, Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը Հայաստանը ներկայացնում է միջազգային հարաբերություններում եւ ինքն է իրականացնում արսափն ֆադաֆա-

Աւոս Մանուչարյանի խումբը եւ ազգային անվասնություն վարչության աբխասակիցները: Վերջերս նրանց ավելացավ ես մեկը՝ նախագահի խորհրդական Նիկոլ Շահազադյանը, որն ըստ մեզ հասած ճեղեկությունների կզբաղվի արսափն սրասեզիական հարցերով:

Այստեղով, նախագահի արսափն հարաբերությունների վերաբերյալ ընդունած այս կամ այն որոշումը դեֆ է հիմնված լինի նեված բոլոր օղակներից եկող լրատվության վրա: Գուցե իրականում այդպես էլ կա, բայց արզործնախարարության եւ Գերագույն խորհրդի աբխասակիցների վկայություններն այլ բան են ասում: Նախագահ-խորհրդակազմներ-արզործնախարարություն-Գերագույն խորհուրդ կադը աբխասում է ոչ հասակ եւ նկասիլի խափանումներով: Այստեղ ներքին դայար է գնում, քե ով կադի նախագահի վրա: Իրազեկ մարդկանց դեդումներով, միջնեի օրս այդ դայարում հարաանակել են Ժիւրայր Լիդարիսյանն ու Աւոս Մանուչարյանը: Թեի վերջինս էլ սերս համագործակցության մեջ է փոխարզործնախարար Գեորգի, Ղազինյանի հետ:

Ի՞նչ են անում մյուս օղակները, օրինակ Գերագույն խորհրդի արսափն հարաբերությունների հանճանադողովը, այն համադասասխան օրենքներ է նախադասասում ու վավերացնում, իրականացնում վերահսկողության ֆունկցիաներ: Թե ինչնամով է հանճանադողովն օգակար աբխասանք սսում, դա երեւում է եւ ընդունված օրենքների քվից (ընդամենը 4, ընդ որում բոլորի նախագծերն էլ ներկայացրել է արզործնախարարությունը), եւ արսափն ֆադաֆականության մեջ նրա անդամների ունեցած դերից: Պասճադը քերեսա հանճանադողովի նախագահ Դավիթ Վարդանյանի ու նրա սեղակալի ընդդիմության քարբերում հակաանախագահական աբխասանֆի ժավալումն է: Բայց դա էլ այնքան եակաք չէ, որովհետեւ եթե հանճանադողովի նախագահն ինքն է մամուլում հարց սալիս, քե որոնք են Հայաստանի արսափն ֆադաֆականության հիմնական ուղղու-

արուններն ու որոշակի երկրի հետ հարաբերություններում ինչդիսի՞ հիմնադրույթներ կան, ադա ոչ միայն չդեֆ է մեդադրել վերեւներին իրենց քույլ սված սխալների համար, այլեւ օրենսդիրներին, որ միջնեի հիմն չեն «հասկացել» այդ ֆադաֆականությունը:

Դավիթ Վարդանյանն իրավադի է այն հարցում, քե իրոք մեծ ճեղքված կա օրենսդիր եւ գործադիր մարմինների համագործակցության մեջ: Անհամաճայնեցված գործողությունների դասճատով ոչ միայն զգացվում է օղբրասիվ լրատվության դակաս, ոչ միայն հանճանադողը գնում է դեդիբերի ու իրադարձությունների հետեից, այլեւ սկզբունորեն քույլոսում է արզործնախարարության ներկայացրած օրենքների նախագծերը, առանց հասկանալու, որ նույն քեվա վիճակում է նաեւ արզործնախարարությունը: Առաջին փոխարզործնախարար Արման Կիրակոսյանի կարծիքով, այդ հանճանադողը միջնեի օրս ճգճեց եւ խորհրդարանին չներկայացրեց մի

ու ցուցանիչները եւ ի՞նչ մեխանիզմով է դա իրականացվում: Արտասահմանյան երկրներում կա սահմանով մեղավոր հսակ մեխանիզմ: Նախագահ, նրա համադասարան ծառայություն, որը մեղավոր է ընդհանուր ֆաղափական մեկնակետը եւ ուղղորդումները, եւ արտգործնախարարություն, որը դիվանագիտական հասուկ ձեռքի միջոցով իրականացնում է այդ ֆաղափականությունը: Իրականում մեզ մոտ բացակայում է ֆաղափական դեկլարացիան այդ հսակ մեխանիզմը:

Նախագահի ստեղծած անվստուքի խորհուրդը, որի կազմում են գործադիր մարմինների ներկայացուցիչներ, նաեւ արտգործնախարար, ըստ էության բավարար եւ գործում օղակ չէ: Որքան մեզ հայտնի է, այդ խորհուրդում ոչինչ չի գրանցվում եւ ամեն ինչ արվում է բանավոր խոսակցությունների հիման վրա: Ե՛ի՛ս կլինե՛ր ստեղծել նախագահական խորհուրդ, որը բարեփոխված մի ֆունկցիոնալ հավաքվել եւ ֆունկցիոնալ չափանիշներին եւ արտաքին ֆաղափականության կարևորագույն հարցերը: Այդ խորհրդի կազմում կընդգրկվեին գործադիր մարմինների ղեկավարները, որոնք կֆունկցիոնալ կարևորագույն նշանակություն ունեցող հարցեր ընդունելով համաձայն որոշում: Այս դեպքում որոշումն իրագործումը գործադիր մարմինների կողմից եւ վերահսկումը Գերագույն խորհրդի կողմից կլինի ավելի արդյունավետ: Դրա փոխարեն ընտրված է խորհրդակցությունների ինստիտուտ, որը լուրջագրական վիճակում գտնվող դեպքերում համար բավականին մեծ շնորհակցություն է:

Այստեղ անհետևում է նաեւ մի այլ լուրջ խնդիր՝ դասաստիանսափության հարցը: Խորհրդակցությունները կարող են հարյուրավոր խորհուրդներ ապ, նախագահը կարող է ճիշտ չկողմնորոշվել եւ կասարկված սխալների համար դասաստիանսալ միայնակ: Այդ դեպքում տուժում է ոչ միայն ինքը, այլեւ ողջ երկրում ու ժողովուրդը: Ուրեմն, դե՛ս է արտաքին ֆաղափականությանը վերաբերող յուրաքանչյուր հարց անցնի լուրջ ֆունկցիոնալ, ընտրվել եւ կայացվի ընդհանուր որոշում: Հենց այս մեխանիզմն էլ չի աշխատում: Ամեն ինչ արվում է համադասարանից, հախտուն, օդում:

Երբ այդպիսի խորհուրդ չկան, որտեղ լուրջ ֆունկցիոնալ դրվել Գերագույնի հարցով Հոտո գնալու խնդիրը, քե՛ն ո՛վ դե՛ս է գնա, ինչ-ո՞նչ է դե՛ս է բարձրացնի հարցը, ի՞նչը դե՛ս է ստորագրի եւ ի՞նչը՞ ոչ, ապա մե՛նք իրարահարող բոլոր ֆունկցիոնալ մեջ՝ չէինք հայտնվի: Արտգործնախարարի խորհրդակցական Զրիսիան Տեր-Սեփանյանը հավաստիացնում է, քե՛ն նման ֆունկցիոնալ եղել է: Ուրեմն ավելի վա՛ս այդ հարցը ֆունկցիոնալի համար:

Իրականում մեղացունում այդ հարցերը լուծվում են բանավոր կարգով, երբեմն հետախոսով, ոչ հսակ: Թվում է, քե՛ն մե՛նք այնքան ուժեղ դիվանագիտություն ունենք, որ կողմնակալ ֆունկցիոնալներն ավելորդ են, բավարար են նաեւ «բանկարձե՛ք» խորհուրդները:

Այնինչ, նախագահական կամ կառավարական դասվիրակություններ են մեկնում, հայտարարություններ են արվում, որոնց մասին արտգործնախարարությունում տեղեկանում են կամ վերջին դրսից, կամ մի-գանգվածային լրատվության միջոցներից: Այս վստասերը այս կամ այն ձևով հաստատում են նաեւ երկու փոխարտգործնախարարները՝ Արման Կիրակոսյանը եւ Արման Նավասարդյանը: Վերջինս իհարկե կարծում է, որ նախագահ-արտգործնախարար հարաբերակցությունը քե՛ն մի՛ս չէ, որ դա իրականում է, բայց դա զարգացման, կազմավորման երջանի մանկական հիվանդություն է: Ար-

ման Կիրակոսյանը համաձայնելով մեխանիզմների բացակայության հետ, ճշգրտում է տեղեկությունները, ասելով, քե՛ն ֆաղափականությունը դե՛ս է սարքերի դիվանագիտությունից եւ ընդունել այն փաստը, որ արտգործնախարարությունը գործադիր մարմին է եւ ընդամենը նույնստ է ֆաղափականության մեղացունը, որից հետո ստանում նախագահի համաձայնարականները: Ամեն դեպքում, ըստ որն, Կիրակոսյանի, այս ոլորտում առկա է գործողությունների համակարգման խոտա բացակայությունը: Ոչ միայն բոլոր հարցերը չեն համաձայնեցվում արտգործնախարարության հետ, այլեւ բա՛ս համախա՛ստում են:

Նման անհամաձայնեցված ֆաղափականության արդյունք են նաեւ վերջին դեպքերը: Արտգործնախարարությունը լարված աշխատանք է սանում, որդեազի Իրանից հաց ստանալ եւ ստացվում է Իրանյան կողմի նախնական համաձայնությունը, բայց հաջորդ օրը կառավարության նախագահը իսկույն դիմում է հղում Թուրքիայի վարչապետին՝ նույն խնդրանքով: Ու քե՛ն արդե՛ն կա Դեմիրելի դրական դասաստիանսը, բայց նաեւ մեզ հասկանալի դասձանտեղով ստեղծվել է Իրանի դասաստիանսը: Նախագահի խորհրդակցական որն, Լիդարիսյանը մեզ համոզում է, որ երկու կողմերն էլ տեղյակ են եղել իրենց դիմելու դասաստիանս (քե՛ն որոշ դիվանագետներ դա հերքում են), բայց եւ այնպես, այդ դեպքում ինչո՞ւ չէր վարչապետը միաժամանակ դիմում նաեւ Իրանի նախագահին: Դրան հետեւեց մյուս վրիժումը, երբ բուրական տեսչական ինֆորմացիոն չուրխարկեց վարչեջ կասարել տեսնում: Տրվեցին ինչ-որ խորհրդակցող գնահատականներ, ասվեց, որ բողոքի նոտա է ուղարկվել, իսկ հետո դարձվեց, որ այնուամենայնիվ, մե՛նք ենք արժանացել այդ բողոքի նոտային՝ խախտելով միջազգային դայնամալորվածությունը:

Մի այլ վա՛տ օրինակ է նաեւ Թուրքիայում արտգործնախարար Բաֆֆի Հովհաննիսյանի ունեցած ելույթն ու նախագահական երջանակներում դրա նկատմամբ ոչ այնքան դրական վերաբերումները:

Երբ վստասում եք արտգործնախարարին, ապա ըստ էության սկզբունքային հարցերում դե՛ս է համաձայնություն լինի, իսկ երբ կան տարբերություններ, եւ այն էլ Թուրքիայի նման հարեւան երկրի հարցում, ապա այս դեպքում է, որ անհրաժեշտ են կողմնակալ ֆունկցիոնալները: Մեծ դժվարություն էր արդյո՞ք նախարարի Թուրքիայում կարգավե՛լիք ելույթի նախադեմ ֆունկցիոնալ: Կարվեին բոլոր անհրաժեշտ ճշգրտումները եւ հավանություն տալու հետ այն կասարար համադասաստիանս լիարժույթում: Չարձանալու հարկ էլ չկա, ֆանգի Մոչիի գիտադադարի մասին դայնամագրի կնիմունը եւ դրա հետ կապված ողջ լրատվությունը գալիս են աղայացուցելու, որ անհամաձայնեցված են գործում ոչ միայն նախագահի աշխատակազմում, այլեւ դասաստիանսային նախարարությունը: Երբ դեպքում փոխարտգործնախարարը, նախարարի բացակայության դայնամաներում, տեղյակ չէ, քե՛ն ինչպիսի դայնամագրի է ստորագրվելու Մոչիում, ծանոթ չէ դրա նախագծին, դա խոտում է այն մասին, որ հանրադեպությունում արտգործնախարարությունը դիմում է որդեա անվստասիելի, կասկածելի օղակ եւ բոլոր կարեւոր հարցերում երջանեցվում է: Այնինչ հենց նախագահին ինքն է մայիսի 5-ին ստորագրել մի հրամանագրի, որի համաձայն արտաքին հարաբերությունների ոլորտին առնչվող բոլոր գործողությունները դե՛ս է արվեն Հայաստանի արտգործնախարարության գիտարարումը եւ մասնակցությամբ: Փաստըն արհամարիվում է նաեւ նա-

խագահի հրամանագրեր: Պատասխանող նախարարի առաջին տեղակալ Վահան Շիրվանյանն այդ հարցին այլ կերպ մոտեցավ, ասելով, քե՛ն այդ դայնամագրեր ունեցել է ռազմական եւ ոչ քե՛ն ֆաղափական նշանակություն, ուստի արտգործնախարարությանը տեղյակ չի դասվել: Բայց ըստ երկուսից դասաստիանսային նախարարությունում դե՛նուս չգիտեն, որ միջազգային բարը վերաբերում է բոլոր տեսակի դայնամագրերին: Բացի այդ, արտգործնախարարությունն ունի հասուկ տազմաֆաղափական բաժին, որը լիարժույթ է մասնակցելու մանաթիղ հարցերի

ֆունկցիոնալն ու ընդունմանը: Ընդհանրապես արտգործնախարարությունում բա՛ս են դնում անվստաստիության հարցը: Նրանց կարծիքով, երբ չեն վստասում նախարարին, բող փոխարինեն Ժիրայր Լիդարիսյանի կամ մի այլ կնեստունով եւ կամ փոխեն նախարարին եւ բոլոր հարցերը կլուծվեն: Ինքն որն, Լիդարիսյանն այլ կերպ է մոտենում այս հարցին, նշելով, որ տարբեր աղբյուրների օգտագործումը անհրաժեշտ դայնամա է: Դրանք հիմք են ստեղծում նախագահի ճիշտ կողմնորոշման համար, անգամ երբ ներկայացված տարբերակները կրկնում են միմյանց կամ լրիվ հակադրվում: Բայց այստեղ այլ կերպ է դրվում նաեւ հարցը, որքանո՞վ է Հայաստանի արտգործնախարարը մասնակցում կամ իրազեկ լինում տարվող ֆաղափականությունը: Պարզվում է, որ նա նույնպես բա՛ս որոշումների ընդունմանը ծանոթանում է եսին ամսաթվով:

Ի՞նչ է առաջարկվում: Նախ, նախագահի խորհրդակցաներից մեկը՝ Վահան Փավազյանը նշելով այդ անհամալարգվածությունը, կարծում է, որ նախագահին դե՛ս է եւս մեկ խորհրդակցական հարաբերությունների գծով, որը նույնպես փրկություն չէ: Երբ

խորհրդակցաներն իրենք իրենց ձեռնում են կնեստունացում ողջ տեղեկատվությունը եւ արդյունքում կրկին անհավում է դիվանագիտական անձնակազմը, ապա դրական կողմը հազիվ քե՛ն բա՛ս լինի: Արտգործնախարարի խորհրդակցական Զրիսիան Տեր-Սեփանյանն ասում է, քե՛ն խորհրդակցաները երբեք իրենց նախարար չդե՛ս է զգան: Իսկ արտգործնախարարն այսօր չունի ուժեղ եւ իրական ազդեցություն: Համեմայնողոյս, այդպես են մասնում արտգործնախարարությունում, ասելով, քե՛ն դիվանագետների գնահատականները բա՛ս ի՞չ են հետաքրքում որե՛ւ մեկին:

Մինչեւ օրս Եւրոպայի ամենահայտնա՛ս գաղութներից մեկում՝ Ֆրանսիայում չկա ոչ միայն դեպտանտն, այլեւ ներկայացուցչություն: Իսկ Ռուսաստանում՝ Պարզվում է, Ռուսաստանն ավելի է տասազգրված մեզ մոտ դեպտանտն ու դարկելու հարցում, ֆան մե՛նք: Մինչեւ այսօր ոչ միայն Մոսկվայի հայկական ներկայացուցչությունը չենք կարողանում դարձնել դեպտանտն, այլեւ՝ նշանակել դեպտանտ: Եւ դա այն բանից հետո, երբ եղել է կառավարության որոշում ներկայացուցչության բալասը փոխանցել արտգործնախարարությանը: Իսկ նախագահի հրամանագրերը մինչեւ օրս ուսանում է Ինչո՞ւ: Ասում են, որն, Ֆելիքս Մամիկոնյանը, որը ՀՀ ներկայացուցչի դաստնում բավականին փորձ է ձեռք բերել, արտգործնախարարության փոխարեն ցանկանում է դասակնել կառավարությանը, այն էլ նախարարի կարգավիճակով: Իր կողմից, Ֆելիքս Մամիկոնյանը մեզ տեղեկացրեց, որ կառավարության որոշումը ընդունվել է առանց իր կարծիքը հազիլ առնելու: Իսկ ողջ խնդրն այն է, որ առայժմ ներկայացուցչությունը իրականացնում է կառավարության հետ կաղը, դեպտանտության դեպքում կառաջանան որոշակի դժվարություններ: Ըստ որն, Մամիկոնյանի, մինչեւ օրս իրեն դաստնողն ոչ ոք չի դիմել դեպտանտն բացելու խնդրանքով: Ըստ երեւոյթին նման ցանկությունների վրա էլ հիմնվում է Ռուսաստանի նկատմամբ ունեցած մեր ֆաղափականությունը, երբեմն լուրջ, երբեմն անլուրջ, իր տեսիլ ինչ ճկուն դիվանագիտություն ունենք: Իրականում Ռուսաստանը հազվադեպ է բոլոր հնարավոր ու անհնարին ֆայլերը, իսկ մեզ մնում է մի ֆիչ հետաեսել ինչ եւ օգտագործել գեր եղած հնարավորությունները: Ռուսաստանում Հայաստանի մի այլ արտաքին գերաստարություն ստեղծելու խնդիրն առայժմ ուսողիա է: Պետությունը, որը հազիվիսկ կարողանում է ֆունկցիոնալ իր արտգործնախարարությանը, դժվար քե՛ն կարողանա իր սահմաններից դուրս նմանափող մի գերաստարություն դասել: Եւ ըստ էության դրա կարիքն էլ չկա:

Մյուս խնդիրը դեպտանտն նշանակելու հարցն է, որը բա՛ս է ֆունկցիոնալ եւ նախարարության ներսում, եւ Գերագույն խորհրդում ու նրանից դուրս: Այսօր բա՛ս են ուղում դեպտանտն լինել, անգամ դրանք են որոշ դասաստիանսների ու նախագահին մոտ կանգնած դաստնայաների դեպտանտն նշանակելու տարբերակները: Բայց արդյո՞ք նրանք աղախվո՞ւմ են 3 անհրաժեշտ սկզբունքները, իրազեկություն, որդեախոնակիք եւ ֆաղափական դիտորոշում: Հազիվ քե՛ն: Պրոֆեսիոնալիզմի ու իրազեկության բացակայությունը դայնամալորված է նաեւ դիվանագիտական դրոշմի բացակայությամբ, բայց դա էլ չի ներաղում այն, որ ինչպես մի ժամանակ արկեց Մեծ Բրիտանիայում, անձնակալ նվիրվածությամբ կամ գիտական հույակով դեպտանտն նշանակվեցին եւ մի առ ժամանակ հետո իսկույն հետ կանչվեցին: Այդ ձեւը չարադրեց իրեն:

Փոխարտգործնախարար Արման Նավասարդյանը սխալների քվարկումը համարում է բարդ հարց, բայց նեւմ է հասկաղոյս անկախության հույակման երջանից հետո նկատող անձեղելի դաճողակությունը, դեպքերի հետեւից գնալու միտումները, իսկ այժմ նաեւ նախաձեռնություն բացակայությունը: Մե՛նք լավ չենք գիտակցում, որ հաջողության է հասնում այն դիվանագիտությունը, որը ցուցաբերում է ֆաղափական ակտիվություն: Ժիրայր Լիդարիսյանը այդ սխալները բացատրում է գոյություն ունեցող սկզբունքների եւ

մինչեւ օրս Եւրոպայի ամենահայտնա՛ս գաղութներից մեկում՝ Ֆրանսիայում չկա ոչ միայն դեպտանտն, այլեւ ներկայացուցչություն: Իսկ Ռուսաստանում՝ Պարզվում է, Ռուսաստանն ավելի է տասազգրված մեզ մոտ դեպտանտն ու դարկելու հարցում, ֆան մե՛նք: Մինչեւ այսօր ոչ միայն Մոսկվայի հայկական ներկայացուցչությունը չենք կարողանում դարձնել դեպտանտն, այլեւ՝ նշանակել դեպտանտ: Եւ դա այն բանից հետո, երբ եղել է կառավարության որոշում ներկայացուցչության բալասը փոխանցել արտգործնախարարությանը: Իսկ նախագահի հրամանագրերը մինչեւ օրս ուսանում է Ինչո՞ւ: Ասում են, որն, Ֆելիքս Մամիկոնյանը, որը ՀՀ ներկայացուցչի դաստնում բավականին փորձ է ձեռք բերել, արտգործնախարարության փոխարեն ցանկանում է դասակնել կառավարությանը, այն էլ նախարարի կարգավիճակով: Իր կողմից, Ֆելիքս Մամիկոնյանը մեզ տեղեկացրեց, որ կառավարության որոշումը ընդունվել է առանց իր կարծիքը հազիլ առնելու: Իսկ ողջ խնդրն այն է, որ առայժմ ներկայացուցչությունը իրականացնում է կառավարության հետ կաղը, դեպտանտության դեպքում կառաջանան որոշակի դժվարություններ: Ըստ որն, Մամիկոնյանի, մինչեւ օրս իրեն դաստնողն ոչ ոք չի դիմել դեպտանտն բացելու խնդրանքով: Ըստ երեւոյթին նման ցանկությունների վրա էլ հիմնվում է Ռուսաստանի նկատմամբ ունեցած մեր ֆաղափականությունը, երբեմն լուրջ, երբեմն անլուրջ, իր տեսիլ ինչ ճկուն դիվանագիտություն ունենք: Իրականում Ռուսաստանը հազվադեպ է բոլոր հնարավոր ու անհնարին ֆայլերը, իսկ մեզ մնում է մի ֆիչ հետաեսել ինչ եւ օգտագործել գեր եղած հնարավորությունները: Ռուսաստանում Հայաստանի մի այլ արտաքին գերաստարություն ստեղծելու խնդիրն առայժմ ուսողիա է: Պետությունը, որը հազիվիսկ կարողանում է ֆունկցիոնալ իր արտգործնախարարությանը, դժվար քե՛ն կարողանա իր սահմաններից դուրս նմանափող մի գերաստարություն դասել: Եւ ըստ էության դրա կարիքն էլ չկա:

Մյուս խնդիրը դեպտանտն նշանակելու հարցն է, որը բա՛ս է ֆունկցիոնալ եւ նախարարության ներսում, եւ Գերագույն խորհրդում ու նրանից դուրս: Այսօր բա՛ս են ուղում դեպտանտն լինել, անգամ դրանք են որոշ դասաստիանսների ու նախագահին մոտ կանգնած դաստնայաների դեպտանտն նշանակելու տարբերակները: Բայց արդյո՞ք նրանք աղախվո՞ւմ են 3 անհրաժեշտ սկզբունքները, իրազեկություն, որդեախոնակիք եւ ֆաղափական դիտորոշում: Հազիվ քե՛ն: Պրոֆեսիոնալիզմի ու իրազեկության բացակայությունը դայնամալորված է նաեւ դիվանագիտական դրոշմի բացակայությամբ, բայց դա էլ չի ներաղում այն, որ ինչպես մի ժամանակ արկեց Մեծ Բրիտանիայում, անձնակալ նվիրվածությամբ կամ գիտական հույակով դեպտանտն նշանակվեցին եւ մի առ ժամանակ հետո իսկույն հետ կանչվեցին: Այդ ձեւը չարադրեց իրեն:

Փոխարտգործնախարար Արման Նավասարդյանը սխալների քվարկումը համարում է բարդ հարց, բայց նեւմ է հասկաղոյս անկախության հույակման երջանից հետո նկատող անձեղելի դաճողակությունը, դեպքերի հետեւից գնալու միտումները, իսկ այժմ նաեւ նախաձեռնություն բացակայությունը: Մե՛նք լավ չենք գիտակցում, որ հաջողության է հասնում այն դիվանագիտությունը, որը ցուցաբերում է ֆաղափական ակտիվություն: Ժիրայր Լիդարիսյանը այդ սխալները բացատրում է գոյություն ունեցող սկզբունքների եւ

«ԱՐՇԱՄԱՐԿՎԱՆ» ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ, ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԱՆՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾՈՆԸ

Կամ սխալներ, որոնք կրկնելու իրավունք չունեն

— Եջ 5 ամենօրյա ճգնաժամների միջև ընկած օրակների անկասար փնտրում: Ըստ նրա, այդ կառուցվածքները դեռևս ձևավորված են համակարգված չեն, իսկ որոշակի հաստատություններ ուղղակի բացակայում են: Մյուս է նաև այն, որ ժամանակին ժողովրդին տեղյակ չի դառնալով արտաին ֆաղակաճանության մեջ արվող ֆայլերի ու տեղափոխման մասին: Ըստ նրա, կոնկրետ սխալներից մեկն այն է, որ մենք չկարողացանք Ղարաբաղին համոզել, քե՛ս Լաչինի եւ Շուշիի գրավումից հետո, ղեկավարել է քանակցությունների գնալ, այդ ղեկավարումը ավելի մեծ հաջողությունների կհասնեին:

Ժողայր կողմից հայտնված ու Բիսիսիան Տեր-Սեփանյանը նույն էն նաև մի այլ դժվարություն. Ղարաբաղի խնդիրը, որը Ես հաճախ խոչընդոտել է արքեր երկրների հետ երկկողմ հարաբերություններ հաստատելու: Երեւի նրանք նկատի ունենին Ադրբեյջանին եւ Թուրքիային: Արտաին ֆաղակաճանության մեջ ավելի ակտիվ դեր է լինելի՞մք Մեծավոր Արեւելի արաբական երկրներում: Գուցե դա բացասական է նաև խորհրդական Վահան Փափազյանի նշան մի այլ դասառնով գործին իրազեկ մարդկանց բացակայությունը եւ նախագահ-արտոնաբանարարություն թույլ կադրով: Թե՛ն Ես Եւրոպայի Հայաստանում ավելի Ես են արեւելագետները, Բան արեւմտագետները: Ուստի գոնե Մեծավոր Արեւելի հարցում մենք չդիմեք է հաղադեհին:

Ուման անկա դժվարություններն ու սխալները կադրում են արտոնաբանարարությունում իրող անորոշության մթնոլորտի հետ: Այդ խառնակառուց էլ սխիդում է, որ ղեկավարներն էլ նույնությունը անդրադարձնում են այնտեղ իրող վիճակին: Ըստ դր. Կիրակոսյանի, նախարարության կողմը բաղկացած է արտաին գործերի նախարարությունում 15-20 արված փորձ ունեցող, Մոսկվայի միջազգային հարաբերությունների ինստիտուտում ավարտած մարդկանցով: Կարգային դիվանագետներն են Արման Նավասարդյանը, Գեորգի Ղազինյանը, Ալեն Մանուկյանը, Գրիգորի Բաղդասարը եւ մի Բանի այլ աշխատակիցներ: Ինչո՞ւ չեն Հայաստանի ԱԳՆ-ի աշխատանքում ընդգրկվում Մոսկվայում արող եւ աշխատող մի Բանի ասանյակից ավելի փորձառու հայ դիվանագետները: Փոխնախարարի բացատրությամբ, նրանց առաջարկվել է, մի մասը համաձայնել է, մյուս մասը որոշակի դժվարություններ ունեն՝ կադրված մայրենի լեզվի չիմացության, բնակարանի եւ այլ խնդիրների հետ: Այն մարդիկ, ովքեր ցանկություն են հայտնել, նրանց վերցրել են: Նախարարությունում կատարվել է ասեսավորում եւ աշխատակիցներից Ես երկ կարգավիճակը իջեցվել է, եղել են տեղափոխություններ: Օրինակ, Եւրոպայի բաժնի վարիչ Բիսիսիան Տեր-Սեփանյանն ու ԱՄՆ-ի բաժնի վարիչ Մարտին Տեր-Մանվելյանը դարձել են նախարարի խորհրդակցներ:

Ուստիությունն է դարձվել նաև Հայաստանի սահմաններից դուրս դիվանագետներ դաստաստելու խնդիրն: Արտոնաբանարարության 6 աշխատակիցներ արդեն գործողվել են Մոսկվա՝ դիվանագետական ակադեմիայում սովորելու: Ես մի Բանիսին կողմից են Հունաստան, Ավստրիա եւ Պարսկաստան դիվանագետական վերադարձվող մաս կուրսերի:

Պարոն Կիրակոսյանը բացատրեց, որ իրենք չեն գնացել արտոնաբանարարության նախկին աշխատակազմը իրի ցրելու եւ նոր կազմավորելու ուղղությամբ, այլ արել են ամեն ինչ, որովհետև բոլոր ուղղությունների ղեկավարները լինեն փորձված մարդիկ: Գուցե դա այդպես է: Բայց նախարարության աշխատակիցների մի մասն ասում է, քե՛ս այստեղ էլ գործել է ժամանակակիցների ճանադարը, իսկ մրցույթային կարգը, որն անցել է հարցազրույցների ձևով, Ես Բիջ կարգը է սվել ԱԳՆ-ին:

Մի կողմ թողնելով տեղի մասնագետների հարցը, փորձենք կողմնորոշվել նաև դրսից եկած կարգերի՝ սփյուռման հարցում: Դրանց մեջ են մտնում նախկին արտոնաբանարար Բաժնի Հովհաննիսյանը, խորհրդակցներ Բիսիսիան Տեր-Սեփանյանը, Մարտին Տեր-Մանվելյանը, ԱՄՆ-ի բաժնի վարիչի դաստաստակարար Վարդան Օսկանյանը, նախարարի օգնական Բաժնի ՍառաՖյանը եւ այլոք: Ես Բիջ Բիջն այնքան էլ կարեւոր չէ: Ես հարցն այստեղ ոչ այնքան նշանակալից է որքան անցյալի անձի կամ լեզուների իմացության մեջ է, այլ դրո՛՛նիստնայիզմի, դրա լինելու կամ չլինելու: Երեւում են իրող իրազեկ մարդիկ են, աղա նրանց սկզբից ետք կարելի է օգտագործել որովհետև խորհրդակցներ, բայց ոչ արողական բաժնիների, ընդ որում Եւրոպա, ԱՄՆ, դիվանագետներ: Հետ ինչ, քե՛ս նրանք ձեռն են այդ երկրներում կամ այդ երկրների ֆաղակաճաններն են: Օսար դիվանագետներ իրենց հանդիպումներից ասաց Ես երեւոյիսն ասուզում են, քե՛ս ովքեր են իրենց հետ խոսում: Հավանական է, որ նրանք նաև իմանան, քե՛ս ով որ երկրի ֆաղակաճան է եւ ինչ փորձ ունի: Այդ են հաստատում արտոնաբանարարության աշխատակիցների վկայությունները:

Այս հարցում մի Բանի իուրջ խնդիրներ կան, որոնք միակուսվում են եւ դառնում խոցելի: Նախ, արող սփյուռման այլևս չկա՞ն միջազգային դիվանագետության ավելի փորձառու մասնագետներ, քե՛ս դիմեք է նրանք անողայման աղակուսակցական լինեն: Իսկ ասուզվա՞մ է արող ներկա աշխատակիցների կուսակցական դասակարգությունը: Իր դաստաստի նույնակառուցարարության մասին խոսելիս ուր. Տեր-Սեփանյանն ասաց, քե՛ս արտոնաբաններ չդիմեք է դրվեն իր եւ տեղացիների միջև: Երե ինքը հանձն է առել զալ Հայաստան եւ երկարամտակեր աշխատանք ասել, ուրեմն դա դիմեք է այլ կերպ ընդունվի: Ես հետ, ամեն ինչ կախված է դաստաստանառու անձանց զննաստակաճից, որովհետև նրանք ընտրություն կազմակերպելու հիմնվել են գիտելիների վրա:

Իհարկե, արողինակ կլինեն կարծել, քե՛ս դա ունի գուտ մակերեսային նշանակություն: Նախարարը հավաքել է իր թիւը: Բացի այդ, Բիսիսիան Տեր-Սեփանյանն ու Մարտին Տեր-Մանվելյանն այլևս վարչական դաստաստներ չեն զբաղեցնում:

Այլ հարց էլ, որ երբեմն հրավիրվածները տեղի դիվանագետներից ավելի Ես են մեկնում արտաին մասն: Դուրս է գալիս, որ նրանք նուրից ավելի Ես են «փորձ ձեռք բերում», Բան տեղացիները: Տարիներ անց նրանք կրկին կվերադառնան իրենց երկրները, իսկ մենք կրկին կմնանք կարգերի խնդրի ասաց: Սփյուռման հարցի հետ ասելով է նաև հետախուզական

ժամայությունների կամ այլ նմանատի վարչությունների հետ կադրի հնարավորությունը: Նման մի օրինակ մի Բանի ամիս ասաց տղազրկեց մամուլում:

Իհարկե, նույն կասկածները կարելի է ասել նաև տեղացի աշխատակիցների վրա, բայց արտաին մասնի աշխատակիցների մոտ այդ գործունի դերը մեծ է: Արտաին գործերի նախարարությունն այն հաստատությունն է, որը դիմեք է գերմիտի կասկածելի անցյալ ունեցող մարդկանցից: Ազգային անվանագրության վարչությունը ներկայացրել է արող, քե՛ս սփյուռման աշխատակիցներից ով ինչոյիսի անցյալ ունի: Իհարկե, ոչ: Աշխատանք արել է, որովհետև դարձի, դժվար քե՛ս: Դրա համար էլ արտոնաբանարարությունում իբխում է անվաստության եւ կասկածանքության մթնոլորտը: Բողոն ազա եւ մոտ ունեն բաժնիներում դաստաստող փաստաթղթերին: Երեւոյի է ասել, քե՛ս արտոնաբանարարությունում որեւէ փաստաթուղթ կարելի է գաղտնի դառնի: Այդ առթիվ ուր. Կիրակոսյանն ասաց, քե՛ս նախարարությունում ասելով էլ զլխավոր ֆարտուարություն, որը դիմեք է հսկի ներս եւ դուրս գնացող բոլոր փաստաթղթերը: Մի՞նչ այդ ժամ դաստաստությունը կատարել է ինքը՝ փոխնախարարը:

Հաջորդ խոցելի խնդիր կադրի միջոցներն են: Հասուկ կադրի բացակայությունը Հայաստանի արտաին ֆաղակաճանության ամենամեծ բացերից մեկն է: Ինչ գաղտնիության մասին կարելի է խոսել, երբ մեր դեպարտամենտի հետ կադրի իրակառուցվում է սովորական ֆարտուար ու հետախուսային կադրով: Իսկ ամենացնողն այն է, որ Հայաստանում հավասարազրկված դեպարտամենտն արդեն օգտվում են հանրադաստարության վարչական հետախուսագծերից: Ի՞նչ գաղտնիություն, ի՞նչ անվանագրություն, ի՞նչ ֆաղակաճանություն եւ ի՞նչ դեպարտամենտ գաղտնի: Տղադրություն է ասելով, որ Հայաստանը ոչ մեկից աղելու քաղցնելու ոչինչ չունի եւ անգամ դայմաններ է ասելով իրանական եւ հասկադեւ ամերիկյան հետախուսության բեղմնավոր աշխատանքի համար:

Իսկ դեպարտամենտի համար հասկացված Եսնե՞րը: Նախագահի աշխատակազմից ու Գերագույն խորհրդից ոչ հետո ամերիկյան դեպարտամենտն է, իսկ նախագահի եւ կառավարության անդամների դեպարտամենտն ուրող կողմին՝ դեպարտամենտով ուրողված «Հրազդան» հյուրանոցը: Այժմ խոսակցություններ կան, որ կառավարության Եսնի դիմաց Մելիք-Աղամյան փողոցի կողմից կարող է կառուցվել Իրանի դեպարտամենտ համար նախատեսվող ինչ-որ Եսն: Նման դայմաններում ոչ միայն կառավարական, այլև սովորական հետախուսային գրույցների ձայնագրումն իսկ մեծ դժվարություն չի դառնալի: Թե՛ն դրա կարիք էլ չի գազվի, Բանի մեր մամուլն ու հետախուսությունը, իսկ ավելի հաճախ դաստաստան անձիք երբեմն այնոյիսի անողաստաստանսու հայտարարություններն են անում, որ դիվանագետների օրերի ու ամիսների աշխատանքը մի վարչականում ջուրն են լցնում: Օրինակներն այստեղ ավելող են:

Պատճառների մի մասը փնտրության եւ անողաստաստանստության մեջ է, մյուս մասը դիմեք է փնտրել ոչ միայն դեպարտար Եսնականներում, այլև՛ մեր սնայնակարական հոգեբանության մեջ:

Մեր հաստատությունը դաստաստ չէ ֆաղակաճի հարաբերությունների: Մի՞նչ ուե՛ք զան այս անցումային հորջուրվող Եսնից, ուե՛ք կլինի: Ես ո՞վ կարող է մեզ վստահ ասել, քե՛ս ամերիկացիները վաղը Թուրքիային կամ Ադրբեյջանին չեն վաճառի Հայաստանի սոցիալ-ճնեխական կացության վերաբերյալ մի համատարիակ տեղեկագիր: Իրանցիները երբեք մեզ հետ չեն ջերմացնի՞ հարաբերությունները, մտավախություն ունենալով, որ մեր միջոցով ամերիկացիները կտեղեկանան նաև իրենց գաղտնիքներին: Իհարկե, այս ամենը հավանականությունների ոլորտից է, բայց նաև չի բացառվում, որ իրակառուցություն դառնա:

Իսկ մենք մի՞նչն օրս չենք էլ գիտակցում մեր դեպարտությունների նշանակությունը: Դրանց առաջին ֆունկցիան դիմեք է լինի այն, որ նողաստեն մեր երկրի անվանագրության աղադրմանը, երկկողմ ճնեխական, մտավորային եւ ֆաղակաճ հարաբերությունների զարգացմանը, սվալ երկրի մասին օրինական ճանադարիով տեղեկությունների հավաքմանը, որի վրա էլ դիմեք է խարսխվեն մեր որոշումները: Յուրաքանչյուր երկրի նկատմամբ մեկնակեցը մեկնակում է անձնական հանդիպումների, բանակցությունների ճանադարիով: Դիվանագետները բավականին մեծ օգուտներ են ֆաղում նմանօրինակ հանդիպումներից: Այսինքն, բանակցությունները ոչ քե՛ս նողաստե են դառնում, այլ միջոց: Այդ հանդիպումների արողները դիմեք է, տեղեկագրեն արտոնաբանարարության համատաստաստան բաժնիներին: Դա է գուցե դաստաստող, որ արտոնաբանարարությունում դժգոհում են, քե՛ս նախարարի ասանյակ հանդիպումներն ու գրույցներն անցնում են առանց գրառումների եւ հավանագրությունների: Անհամաձայնությունը ոչ միայն դրում է, այլև ներսում:

Իսկ արտոնաբանարարությունում աշխատանքները արող են մի Բանի ուղղություններով. վերոնշյալն են կանխատեսման, Եսնային, դազմաֆաղակաճան, միջազգային ճնեխական կադրերի, դայմանագրային իրակաճան, արտաին ներկայացուցչությունների:

Առ այսօր լուծված չեն կարեւոր խնդիրներից երկուք՝ նախարարությունը չունի ոչ օրենսդրական, ոչ ֆինանսաստեստական աղադրություն: Բաժնիների մեծ մասում համակարգիչներ չկան, երկու փոխնախարարները մեկ մեքենա ունեն, արտողակարգի բաժնին ընդհանրադեւ չունի ոչ մի մեքենա: Դիվանագետների աշխատակազմը վարձը խոցել է 1200-1800 եւ մի Բիջ ավելի բարձր: Հետաքրքիր է նաև արտաին գործերի հիմնադրամի վիճակը, որի մասին արտոնաբանարարության ոչ մի աշխատակից, ընդիտող փոխնախարարը ոչ մի դաստաստան չունեն: Ինչո՞ւն է միայնում այդ դրամը, որե՞նդ, ինչի՞ համար: Այս հարցերի դաստաստանը գիտե միայն նախարարը եւ ինքն էլ քե՛ս երեւոյիսին միանձնյա սեօրիում է այն: Նրա յուրաքանչյուր ֆայլը արժանանում է իր աշխատակիցների ուսողությունը: Հարց են ասլիս, քե՛ս նախարար ինչոյես է դաստաստարանում, որ համակարգիչ առնելու համար դրամ չկա, բայց իր հետ արտաին մասն է անում երկու քիկնադադի: Արտոնաբանարարության աշխատանքը ստեղծվում է նաև կանոնակարգի բացակայության դաստաստով: Դեռ արված սկզբին այն ներկայացվել է կառավարության հաստատանք, բայց դաստաստան չկա: Դա այն փաստաթուղթն է, որը կհասկանալի նախարարության կարգավիճակը, տեղն ու դերը: Իսկ առայժմ սա է նախարարության վիճակը. մեկ աջ, մեկ ձախ, իսկ ավելի հաճախ՝ անգար, անտեսված:

Դյունան կոչ է անում սուղեղ փաստերը

Յրանսիայի արտոնաբանարար Ռոյան Դյունան դիմել է ՄԱԿ-ին եւ ԵՏԻՄ-ին սուղեղեւ սերբերի կողմից մահմեդական ազգաբնակչության ցեղատաղանության փաստերը, հաղորդում է Ռադիո Յրանսը: «Նյու Յորք Բայմս» թերթը վերջերս հաղորդել էր, որ համակենտրոնացման ճամբարներում սանցամահ են արվել 3000 մահմեդական: Բուսիայի նախագահ Իզեթբեկովիչը առաջարկում է զինադադար կնքել, որը կտարածի ձեռնա բոլոր ամիսների վրա: Նա հայտարարել է, քե՛ս հակառակ դեղում խաղաղ բնակչությունը ձեռնարկ մեծ փորձությունների կենթարկվի: «Ազատություն» ռադիոկայանը հաղորդում է ԱՄՆ-ի հաստատան որոշման մասին վերականգնելու մարդասիրական օգնության օղային կառույցը դեղի Սարաեւո: ԹԵՇԻՆ, անդրադառնալով մահմեդականների զանգվածային ոչնչացման փաստերին, նշում է, որ որեւէ եզրակացություններ անելուց առաջ անհրաժեշտ է մանրակրկին սուղեղ դրան: Լոնդոնի խոսնակը գտնում է նաև, որ սերբերի դիրքը Բուսիայում չափազանց ամուր են եւ այդ իրողության հետ դիմեք է հաւալի նստել:

Կրկին Զրգրուլահը

Լիբանանի իրանամեծ Զրգրուլահ կազմակերպության գրողայինները գիտված հարձակում են գործել իսրայելամեծ «Յարմուկային» Լիբանանի գիտված ուժերի՝ վրա: Դարձակման գոհ են դարձել նաև ՄԱԿ-ի իրանդական գուտարակի երկու գիտվոր, որոնցից մեկը գոհվել է մյուսը վիրավորել:

Ինքնավար կազմավորումները դաստաստում են հասարակաստի

«Ռուսական ռադիո» կայանը հաղորդեց, որ Դաստաստային Ռուսաստանի 14 ինքնավար կազմավորումների խորհրդարանները հանդես են եկել համատեղ հայտարարությամբ ի դաստաստություն Ռուսական հասարակաստի եւ մեղադրել են զանգվածային լրատվության միջոցներին Ռուսաստանի խորհրդարանի Եսուք լրատվության արեւեստական բորոնման եւ խորհրդարանի ու նրա նախագահի վարկաբեկման մեջ: Ինքնավարությունների համատեղ հայտարարությունում նշվում է, որ Ռուսաստանի խորհրդարանը կայունության գլխավոր երաշխիքն է եւ բոլոր ժողովուրդների Եսերի դաստաստանը: Դիտողների կարծիքով, այս փաստը կօգտագործվի ռուսական մամուլի եւ հետուստեստության դեմ նոր գրող կազմակերպելու նպատակով:

Ռուսաստանը հետադարձանում է «սխալվում» է

Ռուսաստանի գլխավոր դաստաստ Ասուղիչինը հայտարարել է, որ Լեոնակաճաների կոնֆեդերացիայի ղեկավար Եսնիկովի ձերբակալությունը օրինակաբանության տեսակեցից լիովին արողարգված էր, բայց ֆաղակաճան առումով սխալ էր կազմակերպված: Նա գտնում է, որ նմանատես դիմեք էր դայմանագրվել գիտվորական հրամանատարության հետ, որովհետև գործերը կանխեին ազգայնական դրսուրումները եւ զանգվածային դժողությունները, հաղորդում է «Ազատություն» ռադիոկայանը: Միաժամանակ, ԲԲ-1 կայանը վստահեցնում է, որ ֆրանսիական մարմինների սուղեղ իրողությունը կտրուկ սող ուժեր այն ջողակներն են, որոնք մասնակցել են արիսագական դաստաստան եւ այժմ Մոնիթրայից սացած գեղով վերադարձել են հայրենի դայարելու իրենց անկախության համար:

ԳՎԿՈՐ ԱՍՏՈՐՅԱԼ

Նավթային երկրները դեմք է հրաժարվում դոլլարից

Համեմայն դեղս, ըստ RF-1 կայանի, այդպիսի կարծիք է հայտնել Իրանի բանկի կառավարիչ Հուսեյն Աղեյին: Նա ասել է, թե դոլլարը խիստ փոփոխական է և անկայուն դրամական միավոր է և նավթարդյունաբերող երկրները դեմք է հաճախակի դրամի այլ միավոր ընտրել: Աղեյին նախատեսվությունը ասելի է և արժեք դրամական միավորների միաժամանակյա ընդունմանը: Դոլլարից հրաժարվելու փորձերին միջոց դիմակայում է Սաուդյան Արաբիան, որը ԱՄՆ-ի վստահելի դաժնակիցն է և ամենաազդեցիկը նավթարդյունաբերող երկրների շարքում:

Նոր զինված ընդհարումներ Թուրքիայում

Թուրքիայի հարավ-արևելքում տեղի են ունեցել նոր արյունալի զինված ընդհարումներ բուրձակա բանակի և Բրիգադի ջոկատների միջև, որի հետևանքով զոհվել է 82 մարդ, որից 23-ը թուրք զինվորներ, հաղորդում է RF-1 ազդեցիկայանը: «Ազատություն» ազդեցիկայանը հիմնվելով այդ իրադարձությունների վերաբերյալ Սուլեյման Գեմիլիի հայտարարության վրա, բերում է 76 զոհի փաստը, միաժամանակ նշելով, որ չեզոք աղբյուրները հաղորդում են 90 զոհված մարդկանց մասին:

Ընդդիմությունը ամենուրեք նույնն է

ԵՅՀ-ին հաղորդում է, որ Մեծ Բրիտանիայի Լեյբորիսական կուսակցության համագումարում ելույթ ունեցողները անդրադառնալով Ջոն Մեյջորի այն տեսակետին, թե վարչական կառույցները դեմք է կրճատվել, իսկ աշխատակիցների ընտրությունը իրականացվի միայն ձեռնաստրուկային սկզբունքով, նշել են, որ լավ կլինի, եթե Մեյջորը իր կառավարությունում առաջնորդվեր այդ սկզբունքով: Լեյբորիսները կարծիք են հայտնել, թե այդ դեմքում նրա կառավարությունում ոչ ոք չէր մնա, և անգլիայից ձեռնհաս աշխատողներ չկան:

Հուսեյնը կրկին խորամանկում է

Իրանը ԱՄԿ-ին դիմել է ճշտելու խնդրանքով, թե ինչ ֆանտազիան նավթի նա կարող է արժանանել «մարդասիրական խնդիրները լուծելու նպատակով», հաղորդում է BBC ազդեցիկայանը: Իրանը ցանկություն ունի ավելացնել արժանավոր մավթի ֆանտազիան 1,6 միլիարդ դոլլարից մինչև 4 միլիարդ դոլլարի, որից 5 տոկոսը Իրանը դաստիարակ է ցամաքային ԱՄԿ-ին Հարավային Կարմիր Սոմալիում, Սոմալիում և այլուր իրականացվող խաղաղարար առաքելությունների ծախսերը հոգալու համար: Նախկինում Իրանը կտրուկաբար մեծում էր ԱՄԿ-ի վերահսկողությամբ նավթ վաճառելու առաջարկները: Ասկայն այժմ, երբ ԱՄՆ-ը հետևողականորեն ճնշում է գործադրում ԱՄԿ-ի վրա, թույլ ասելու բռնագրավել Իրանի բոլոր ավիաուղիները օտարերկրյա բանկերում հոգալու Օնցի դաստիարակն է Իրանի վերահսկողության ծախսերը, Իրանը կամավոր նման հայելի է գնում ԱՄՆ-ի գործողությունները կանխելու համար: Դիտորդները մասնագետներ են, թե ԱՄԿ-ը չի կարողանալու լիովին վերահսկել իրական նավթի վաճառքը և կորիկ գումարները կրկին ծախսվելու են Հուսեյնի վարչակարգի ռազմական կարիքների համար:

Աֆղանական առօրյա

Քաղաքում անարեկություն հարթակն գոհն է դարձել Աֆղանստանի զինված ուժերի գլխավոր հրամանատար Ազիզ Պիլավերը, որը գոհվել է մեկնայի մեջ դրված ակամի տայությունից, հաղորդում է RF-1-ը:

Ավստրիական ֆիլմերի փառասոց Երեւանում

Այս արվեստը անսովոր բարեբեր է հասկալիս մեակույթի մարզում: Ավստրիա արդարևոց է Երեւանում անցկացվող ավստրիական ֆիլմերի փառասոցը, որի բացումը կայացավ օրերս Կինոյի սահմանում:

Վերջապես մենք գալիս ենք այն համոզման, որ աշխարհին ներկայանալու, ավելի ճիշտ՝ մեզ աշխարհին և աշխարհը մեզ ներկայացնելու ամենակարճ ու ամենարդյունավետ միջոցը արվեստն է, մեակույթը ընդհանրապես:

Ինչպես: Ավստրիան մեր մտադասկերում հիմնականում երաժշտական հզոր ավանդույթներ ունեցող երկիր է, իսկ Վիեննան՝ նաև Միջբարձյան հայրերի սեղծագործական կենտրոն: Ասել է թե ավստրիական կինոյի մասին մենք գրեթե ոչինչ չգիտենք: Իսկապես, վերջին կինոնկարը եղել է ռուսա-մայակներ առաջ ցուցադրված «Ռուկն սիմֆոնիա»-ն: Նայել և առաջ այդ բացը լրացնելու է կոչված ներկա փառասոցը: Այն բացի հայ-ավստրիական մեակույթային կապերը խորացնելու խնդրից, ունի նաև մեկ այլ նպատակ՝ ամերիկյան կապիտալի մակարդակ ունեցող տեսաֆիլմերից ընդարձակում մեր հանդիսատեսին ներկա-

յացնել մաքուր գեղարվեստական հնչեղություն ունեցող արվեստագործներ: Դրա վկայությունն էր բացման օրը ցուցադրված «Ասակերտ Գերեր» ֆիլմը:

Կինոփառասոցի կազմակերպիչներն են մեր երկու երկրների մեակույթի նախարարությունները՝ մասնակցությամբ Հայաստանի կինոմասնագրաֆիստների միության: Իր ելույթում Ավստրիայի մեակույթի փոխնախարար Հանս Թեմմիչկան կարեւորեց հասկալիս կինոյի դերը ժողովուրդների հոգեւոր մեծացման գործում:

Ասեմք, որ այս կարեւոր միջոցառման նախաձեռնությունը դասկանում է Հայաստանի մեակույթի նախարարության ներկայացուցիչ, մեր հայրենակից Արեւմտ Իստրիայային: Վերջինս նշեց, որ «հաջող սարի տրամադրում է հնչեղական կինոյի շարքը Վիեննայում»:

Մեզ մնում է ավելացնել, որ փառասոցը արտանվազվելու է մինչև հոկտեմբերի 1-ը: Ողջ ծրագիրը, որ ներառում է վերջին ասանակալու մեակահանգում ֆիլմերը, ցուցադրվում է «Նախիր» կինոթատրոնում: Բարի ժամանակ ենք ցանկանում մեր ընթերցողներին:

ԼԵՎՈՆ ԱՄԵՂՅԱՆ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Օրինակելի աղջնակը կրառնա՝ Բոբի Ֆիլեր

Պատանի հունգարուհու շախմատային «հրաշքը»

Պա անակնկալ էր: Նյու Յորքի դասվավոր հյուր 16-ամյա Յուլիթ Պուլգարին ասացին, որ Մանհեթենում հյուրանոցի վերելակը նրա հարկում չի կանգնում, այնուհետև նրա անհրաժեշտ է բարձրանալ ևս մի հարկ և հետո ոտով իջնել: Երբ վերելակի դռները բացվեցին դեղի ընդունելությունների դահլիճը, հնչեցին ծափահարություններ, երաժշտություն, փայլասակեցին ֆոտոադրամները: Սիրունասե Յուլիթը՝ երկար շեղ մազերով գունատ աղջնակը բարձրաձայն ծիծաղեց: Գյուրերի (նրանց բվում էին աշխարհի մոտ 10 լավագույն շախմատիստներ) ծափահարությունների ուղեկցությամբ նա կտրեց շախմատային շախմատի ծեղուկ դաստիարակված տղաներ: Այնտեղ էին նաև Պուլգարի երկու ավագ ուղեկցող՝ 17-ամյա Սոֆյան, որը համապատասխան շախմատային դասակարգմամբ 6-րդն է և 23-ամյա ժուժան 7-րդը:

Փորձագետներից ցածրը Յուլիթ Պուլգարին համարում են առաջին կինը, որն ընդունակ է տղամարդկանց մեջ դասակարգվել աշխարհի չեմպիոն: Շախմատի կարծիքով տասը տարեկան հետո նա կարող է մասնակցել նեյտ աշխարհի ներկայիս չեմպիոն Կաստրոպիին: Գեներալի է իմանալ, թե ինչ է կասարվում այս համեստ, զուտ և օրինակելի արժանիքով աղջնակի և հաղթողի կեցվածքով շախմատիստուհու զվարում: Ակզբում նա հրաժարվեց հարցազրույցից, սակայն երկու օր անց, երբ այցելեց Ազատության հուշահամաձայնեց գրուցել: Այդ ժամանակ ավարտվել էր ԱՄՆ-ի շախմատային միության կազմակերպած մրցաշարը, որին մասնակցում էին 10 ուժեղագույն շախմատիստներ և որի դասձայնով Յուլիթը ժամանել էր Նյու Յորք: Նա գրավել էր երկրորդ տեղը՝ աղբյուրից արդյունք, մանավանդ որ մասնակիցների թվում էին ուժեղագույն գրոմայսերներ:

Շախմատային ընտրյալներից ցածրը հիմնականում տղամարդիկ այն համոզման են, որ, ինչպես ուղղակիորեն հայտարարեց Գարի Կաստրոպը, կանայք շախմատային շախմատի առջև սահմանափակված են: Մինչև Պուլգար ուղեկցող երեւան գալը կարծում էին, թե շախմատում կանանց ընդունում էր կոնյուրությունը: «Յուլիթը ցան ազդեցիկ է, որը կանանց համար չափազանց անսովոր է», ասում է գրոմայսեր Բենկոն, որը վերջին հիմք տալով մարզում էր ուղեկցող: Շախմատի շախմատի առջև նրանք զուտով են, վարում են սրտեզգիական խաղ: Իսկ Յուլիթը խաղում է սուր ոճով: Աղջիկները դյուրը ընդհանրապես չեն համարել:

Տանը նրանց ուսուցանել են ծնողները: Մայրը՝ Կարան, մի ֆանի լեզու է դասավանդում, այնուհետև որ ուղեկցող բազմաթիվ դարձան: Մրցումներում ունենալով

բազմաթիվ հովանավորներ, հունգարական չափանիշներով Պուլգարները բավականին արդարավոր են: Բուլգարներն ունեն մի ֆանի առանձին բնակարաններ: Աղջիկների հայրը՝ դասընթացը, երբեմնում է «Մեռնողներով», խոսաչառել է աղջիկներից մեկի՝ Սոֆյայի համար նոր ավանդակներ գնել: Աղջիկները օրական 5-6 ժամ շախմատ են խաղալով: Վաղ առավոտյան զբոսալու են լողով, սեղանի և մեծ թեմիսով: Վերջին մի ֆանի տարիներին նրանք ցան են ճանադարհորդում Նյու Յորքից Պուլգարներն ուղեկցողները Ավստրիա: Պարոն Պուլգարն իր ամբողջ ժամանակը նվիրում է աղջիկների կարիերային:

20 տարեկան, նույնպիսի մի անուն Բոբի Ֆիլերը համարյա ուսուցչությունը գրավող վերջին շախմատիստը: 29 տարեկան հասակում Ռեյնլանդում Կանից շախմատային թագը: Այժմ աշխարհը տրամադրում է շախմատային նոր առեղծվածի: Կանգնած Ազատության արձանի առջև, Յուլիթը Պուլգարը հիշում էր Ֆիլերի համարվել, նրա մուլգույությունը, նրա փայլուն և խոսակարար խաղը: Աղջնակ Ֆիլերի մասին ասաց այն, ինչ համարի ասում են իր մասին. «Նրա մեջ հրաշքի տես ինչ-որ բան կա, այդպես չէ»:

«Նյու Յորք քայան»

Ի հիսնամյակը տոնելուց առաջ Ջոնի Հոլիդեյը սկսել է մի նոր համերգաբար: Փարիզի Բերսի քաղաքատուն իր սված վերջին շախմատային երկու տարի անց Ջոնի Հոլիդեյը կրկին այնտեղ է: Մեղսեմբերի 15-ից մինչև հոկտեմբերի 4-ը նա Բերսիում ներկայացնում է մի նոր համերգաբար: Հարկ է նշել, որ նա երաժշտության համերգները դասախոսում են լարված նախադաս-

ադրում, որն ինքը բացատրում էր հետևյալ կերպ. «Ես ոչ թե ժանրային երգչուհի, այլ ուզում էի փոխել իմ գրադոմեմային «բնադասկերները», «թեմահարաբաներ», խոսափել ձայնակալառակ-համերգ, բեմ-հյուրախաղեր» դժոխային ցրավույթից: Ես իմ ունակությունը դրսևորել եմ երեսուն տարուց ավելի: Փորձում եմ անդադար ինձ հարցականի սակ առնել: Միայն կինոն ինձ թույլ կտար ա-

Ջոնի. հիսնամյակի ուրբ

րասություն, և Ջոնին դեռ մեկ ամիս առաջ սկսել է դասախոսվել դրանց:

Բայց Բերսին համերգային մարտնի սկիզբն է միայն: Փարիզյան ելույթներից հետո Ջոնին սկսելու է երկարատև համերգային ցրագայություն, որը կավարտվի հունվարի սկզբին: Դրանից հետո նա սկսելու է այն մեծ համերգներկայացման նախադասաուրությունը, որը տեղի կունենա հունիսի 15-ին Փարիզի Պարկ դե Պրենս գրոտայգու մարզադասում, ավելի քան 45 հազար հանդիսատեսների առջև: Դա բացառիկ մրցանակ կլինի Հոլիդեյի համար, որն այնտեղ կտոնի իր 50-ամյակը: Այդ շախմատ գործունեությունը: Ջոնին այնտեղ կկատարի իր երգացանկի բոլոր երգերը «Հիշողություններից» մինչև «Դիսաբարակը», որոնց շնորհիվ ինքը դարձավ կենդանի առատելի:

Չի կարելի ասել, թե նա իր հիսնամյակը դիմավորում է կասարյալ անդորրի մեջ: 1992 թվականը Ջոնիի համար միայն դավիճների տարի չի եղել:

Նա ամուսնացավ իր վաղեմի ընկերուհի Բիլիսիան Բլոնդիոսի դուստր՝ Ադելինի հետ և հավաստ էր այդ միությանը: Հերվե Պայրի գլխավորությամբ նկարահանեց «Չարածրին» ֆիլմը և դրան նա հավաստ էր: Բայց երկուսն էլ ծախողվեցին: Միությունն ավարտվեց ամուսնալուծությամբ, իսկ ֆիլմը հաջողություն չունեցավ, որը նա չի կարողանում մոռանալ: Նա մեծ ակնկալիքներ ուներ այդ աննեղ ուսիկանական կասակերգությունից:

Յրանիայի հարավում, Մեն Տրոյեի ծովախորհի վրա իբխող Ռանայուելի բարձունքներում հոլիվուդյան ոճով կառուցված իր տանը Ջոնին զարման վերջերիս ցրում էր սենյակից սենյակ, հյուրասրահից դասգալում, չկարողանալով որևէ գործ անել: Ջոնին փայտել էր Փարիզից և նրա գայրակողություններից, հասասակել հոգեհարազատ միջավայրում, սակայն դասարկության զգացում էր

մեն ինչ վերսկսել գրույց, առանց կրկնության տղավորության: Ես կարիք եմ զգում դուրս գալու Ջոնի Հոլիդեյի մաշկից և մարմնավորվել ուրիշ կերպարների մեջ, որոնք ինձ այնքան էլ մեծ չեն»:

Ջոնին ոչ թե դառնացած է, այլ հիասթափված: «Ես աղոթում եմ ինձ ինձ հետ, ասում է նա: Ես մեծակցաց եմ: Իմ դեղիում մեծակությունը լավ խորհրդատու չէ»: Մնակյաց, որն ունեցել է բուռն սերեր, աղբյուր մեծ կրեք և հոյանցիկ զգացմունքներ: Միլվի Վարդանից մինչև Ադելին եղած երազային եակները վերջին հաճվով ստակ անցել են նրա անհանգիստ գրույթային միջով, բեռն Միլվին նրան տարզանց Դավիդին, իսկ Նարայի Բայրը Լորային: «Կիրեն անցավ, կենությունը մնաց», ասում է Ջոնին: Նրա կարծիքով, հոյակավոր լինելը ծանր բան է. «Բանի որ թույլ էլի ասիս լիովին ազատարիլ»: Բացառություն է միայն Մեն Տրոյեն, որտեղ իր հին և իսկական ընկերները իրեն անվանում են ժոժո, իսկ լրագրողները հազվադեպ են անհանգստացնում իրենց դժվար հարցերով: «Ես ամենից ցան վախենում եմ որևէ վրադի զոհ դառնալուց, իմ գործով զբաղվելու հնարավորությունից զրկվելուց, խոստովանում է Ջոնին: Ես դեռ աննիկներ ունեմ»:

Ըստ «Le Point» հանդեսի

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Անգործության մասնաված Ֆեդերացիան

Ավարտվեց միջազգային շախմատի Գայասանի Հանրապետության բարձրագույն խմբի տղամարդկանց առաջնությունը:

Չեմպիոնի հարցը փաստորեն վճովեց նախավերջին տուրում, երբ հանդիպում էին դոսենցիալ առաջատարները՝ Վաչագան Մուրադյանն ու Լորայր Լավասարյանը: Հաջողությունն ուղեկցեց ստորի վարդե Վաչագան Մուրադյանին, որը հարթեց նաև վերջին տուրում և 11 հնարավորից վասակելով 8,5 միավոր, նախորդ առաջնության բրոնզը փոխարինեց ոսկե մեդալով: 22-ամյա չեմպիոնը ստորի վարդեի կոչման արժանացել է անցյալ տարի, նախկին ԽՍՀՄ առաջին խմբի առաջնությունում իր ունեցած հաջող ելույթի շնորհիվ:

7,5-ական միավորով երկրորդ և երրորդ տեղերը բաժանեցին վարդեության թեկնածու Արսակ Հակոբյանն ու վարդե Մարա Ղուլյանը: Հասկալուն թեմք է ընդգծել Արսակ Հակոբյանը:

նի հաջողությունը: Մարազի դորդականն առաջին անգամ էր մասնակցում Հայաստանի մեծահասակների առաջնությանը: Նա մեր հանրապետության դասակարգի չեմպիոնն է: Տարանդալոր դասաուր հետախոսությունը բազմազան է: Միջնակարգ դորդի 10-րդ դասարանի աշակերտը հաջողությամբ ուսումը զուգորդում է երեժական ուսումնարանում սովորելու հետ ու քակեցրոլ խաղում: Ուրախայի է, որ հասկալուն ցրաններից այդպիսի շնորհաբա դասակարգ են ի հայտ գալիս: Հանրապետության անցյալ տարվա չեմպիոնը, ստորի վարդե Ռուբեն Խաչիկյանը 6,5 միավորով 5-6-րդ տեղերը բաժանեց Լորայր Լավասարյանի հետ:

Հայաստանի Հանրապետության առաջնությունը փաստորեն իմնանոմասակ էր: Չեմպիոնը կամ մասնակիցները չեն կարող միջազգային առաջնություններում միջազգային ֆեդերացիայի անգործության դասձայնով միջազգային շախմատի ֆեդերացիայի կողմից:

Բաժնեք վարդե է Արսակ ՀԱԿՈԲՅԱՆԸ

Ռաֆֆի Հովհաննիսյանը մեղադրում է Բուլժին

«Ռոյթը» լրատվական գործակալության քրեակից Կարո Ջիակոնոն Վաչինգսոնից հաղորդում է, թե Հայաստանի արագորձնախարար Ռաֆֆի Հովհաննիսյանը երեք օրը ֆենադասել է Բուլժին կառավարությանը Լեոնային Ղարաբաղի հարցում չափից ավել անկողմնակալություն ցուցաբերելու համար:

«Ռոյթը»-ի հետ ունեցած հարցազրույցում արագորձնախարար ֆենադասել է նաև Միջազգային վարչության հիմնադրամին, որ Լեոնային Ղարաբաղի հակամարտության լուծմանը անհրաժեշտ է անադարձնել անակախել է Հայաստանի հետ ունեցած լուծման փուլում:

Պեժարտության լուծման փուլում Իզրայելի հետ ունեցած հանդիպումից առաջ «Ռոյթը»-ին ցուցաբերել է հարցազրույցում Բ. Հովհաննիսյանը գրեց, որ ամերիկյան այդ ֆուրկանությունը հետևանքով նախագահ Բուլժին կարող է բազմաթիվ ծայրեր կորցնել ամերիկյան համայնքի փոխարկողներից, առաջիկա ցույցերի 3-ին տեղի ունենալից նախագահական ընտրություններում:

«Երկրակալան մարտագործումները (սերմին) որ վերջերս օգտագործվում է Բուսնիայում տեղի ունեցածի կառավարությանը» Լեոնային Ղարաբաղում տեղի են ունենում 4 տարի առաջ, երբ Կախարհից արագ չարժի եւ Մ. Նահանգների ղեկավարությունը ավելի արի, ավելի սկզբունական կեցվածք հանդես բերի, վաղը չի լինի որեւէ Լեոնային Ղարաբաղ», ասել է

Հայաստանի ներկայացուցիչը: Նա հայտարարել է, թե Վաչինգսոնը Ադրբեջանի լուրագրություն չի հարգել իր իսկ կողմից նախանշված լուրագրություն, որոնք նա որդեգրել էր նախկին խորհրդային հանրադատություններին օգնելու հարցում: «Վերջին բազմաթիվ ամիսների ընթացքում Բուլժին վարչության կողմից արվող ֆուրկանությունները եւ կարող են նկարագրել որդես արհեստական անկողմնադատություն», հայտարարել է նա:

Հովհաննիսյանը ավելացրել է, թե միջազգային համայնքը դեռ է երաշխավոր դառնա Լեոնային

Ղարաբաղում հայերի իրավունքներին, քանի որ Ադրբեջանը ինքը չի կարող այդպիսին լինել: Նա հայտարարել է, թե անկախությունը կարող է միակ լուծումը լինել այդ անկախում:

Ինչ վերաբերում է Բուլժին, Բ. Հովհաննիսյանն ասել է. «Ժամանակն է իրեն իրենց անունով կոչելու, դասադասելու նախահարձակին եւ միաժամանակ ձեռնարկելու կոնֆլիկտի լուծմանը ոչ թե որդես չեզոք միջնորդ, այլ որդես միջազգային համայնքի ղեկավար»:

Վերջում «Ռոյթը»-ի քրեակիցը հայտնում է, որ այս բարձրագույն ընթացքում ամերիկյան համայնքի ղեկավարները դասադասվում են այս հարցը ֆենադասել նախագահ Բուլժին հետ:

Հոկտեմբերի 1-ից 64 մախային կետեր

Հոկտեմբերի 1-ից կգործեն Բալթիայի, Ուկրաինայի, Ադրբեջանի եւ Վրաստանի հետ Ռուսաստանի սահմանում սեղակայված բոլոր 64 մախային կետերը: Մասնագետների կարծիքով, այդ միջոցը կօգնի կանխել Ռուսաստանից հունցի եւ նավթամթերքի չվերահսկվող արահոսքը, որը սարեկան կազմում է միլիոնավոր տոննաներ:

Միացյալ մախային արածությունը կդադարանա ԱՊՀ 8 հանրապետությունների՝ Ռուսաստանի, Ղազախստանի, Մոլդովայի, Ուկրաինայի, Ադրբեջանի, Թուրքմենստանի, Տաջիկստանի եւ Բելառուսի համար, որոնք մասնա մասին ստորագրել են մախային ֆուրկանականության սկզբունքների մասին համաձայնագիրը:

Սասիկ բախումներ Լիբանանի հարավում

Երեք օրվա առավոյան, 4 ամսից ի վեր առաջին անգամ, լայնածավալ բախումներ տեղի ունեցան Լիբանանի հարավում, Իսրայելի հաստատված այստեղ կոչված «անվանագրության գոտում», որտեղ 1982 թ. ի վեր սօրիոնում է Թեյ-Ա-վիլի դրածո «հարավային Լիբանանի բանակ»ը: Իսլամական արմատական ուժերը Հրեզոլայի գլխավորությամբ հարձակում գործեցին Անտան Լոնդի բանակի դիրքերի վրա, գրավելով դրանցից մի քանիսը: Սակայն, մեկ ժամ անց, իսրայելական օդուժն ու հրետանին միջամտեցին, եւ մղելով հարձակվողներին: Իսրայելյան ուժերն այնուհետեւ անցան «դասժի» գործողությունների, սասիկ ռմբակոծելով Բիլիմ Թուֆահ եւ հարակից գյուղերը: Նախնական սվալներով, կա 9 զոհ եւ ասոնյակ վիրավորներ: Մեկ ստանված եւ երկու վիրավոր սվեցին նաեւ Երջանում կայի հաստատված ՄԱԿ-ի խաղաղադատի ուժերը:

Երեք օրվա երեկոյան Լիբանանի նախագահ Էլիաս Հրաուին, իր մոտ հրավիրելով Բեյրութում ԱՄՆ-ի դեսպանին, հայտարարեց, թե իր

4 օրվա ընթացքում հայկական կողմից 39 զոհ

Ինչոքեւ հայտնում են Հայաստանի նախագահի ադարաժից, միայն սեղանների 25-ից 29-ը հայադրեջանական հակամարտության գոտում հայկական կողմը սվել է 39 զոհ եւ սոնվազն 75 վիրավոր: 3 մարդ լուսանդ են վերցվել: Այդ ժամանակահատվածում Ադրբեջանը 50 անգամ գնդակոծել է հայկական դիրքերը:

երկիրը ձգտում է օրինական բանակի սիրադատությունը արածել Լիբանանի ամբողջ արածում, այդ բովում նաեւ հարավում: Հրեզոլայի եւ այլ խմբավորումների զինյալ ներկայությունն այնտեղ նա լայնամասշտաբ իսրայելի դաստադրությունը վայելող Հարավային Լիբանանի բանակի առկայությամբ:

Գազը կլինի ժամանակին

Գազի արդյունաբերության արահրական միավորման սօրեն երվադը Զախարյանը «Նոյյան արդան»-ի քրեակցին հայտնեց, որ որդիակցիկ ախասանները, ինչոքեւ եւ սղասվում էր, կետեն 7 օր: Այսինքն՝ երեք օրից գազի մուսրջ Հայաստան կվերսկսի:

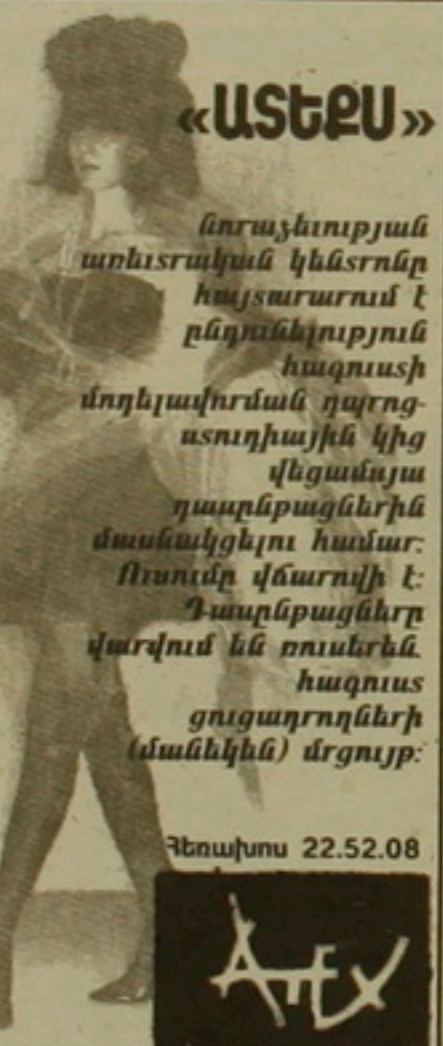
Երկրաբարձ Ինդոնեզիայում եւ Ալյակայում

«Այրիս» համախարհային սեյսմիկ ցանցի, որի մասնաճյուղերից մեկը գտնվում է Հայաստանում, սվալներով, սեղանների 26-27-ին մոլորակի վրա երկու ուժեղ երկրաբարձ է եղել: Առաջինը 9-10 բալանոց, Ինդոնեզիայում, երկրորդը՝ 8 բալանոց, Ալյակայի հարավում: Հայաստանի սեյսմիկ դաստադրության ազգային ծառայությունում «Մնար»-ի քրեակցին հայտնեցին, թե այդ սվալները ստացվել են ԱՄՆ-ի սեյսմիկ ծառայությունից ուղիղ կաղի միջոցով, որը գործում է 1992 թ. օգոստոսի 11-ից, երկու երկրների սեյսմիկ ծառայությունների միջեւ կնկված լայնամասշտաբով:

Անկարայի կարծի դիրքը հայրենակիցների նկատմամբ

BBC-ին հաղորդում է, որ վերջերս Թուրքիայի դաստադրական մարմինները խիստ կարծի դիր են գրավել արտերկրներից դաստադրական հայրենի վերադառնալու ցանկություն ունեցող քուրերի նկատմամբ: Դա հասկադես վերաբերում է Բուլղարիայի քուրերին, որոնք սնեստական դաստադրական ցանկանում են օր առաջ վերադառնալու Թուրքիայում: Թուրքիայի դաստադրական ներկայացուցիչը հայտարարել է, որ իր երկիրը կընդունի խիստ սահմանափակ ֆանակությամբ մասնագետներին, իսկ Բուլղարիայից քուրերի զանգվածային վերադառնալուց չի համարադաստադրում Թուրքիայի ազգային Կախերին: BBC-ին գտնում է, որ դրանով իսկ Անկարան խախտում է նախկինում իր կողմից սրված այն հավաստիացումը, թե Թուրքիան Երջանի բոլոր քուրերի հայրենիքն է դաստադրելու եւ դաստադրելու:

ընդունել ազգակիցներին: Թուրքիայի դիրքորոշումն մնալ փոփոխությունը ցնցել է դաստադրական Սոֆիային, քանզի Բուլղարիայի քուրերին այդ արածումը դաստադրելու ձգտման մեջ ակնհայտ են հեռու գնացող ֆուրկանական նղասակները: BBC-ին կարծիք է հայտնում, որ վերջին իրադարձությունները ի վերջո կստանան Բուլղարիայի իխանությունների քրեամեսոթյան քուրադրելի սահմաններն անցած կիր: Ըր, որը օրեցօր վնասում է Բուլղարիայի ազգային Կախերին: BBC-ին նում է, որ Բուլղարիայի նոր իխանությունների ոգեւորությունը Թուրքիայի հետ համագործակցելու հարցում հասել էր այն աստիճանին, որ անգամ ծրագրել էին մակվում օազմական ոլորտում համատեղ միջոցառումներ իրականացնելու վերաբերյալ:

«ԱՏԵՔ»

նորաչնության առնարակն կենտրոնը հայտարարում է ընդունելություն հազուսի մողելավորման դարձուսուդիային կից վեցամսյա դասընթացներին մասնակցելու համար: Ուսումը վճարովի է: Դասընթացները վարվում են ռուսերեն, հազուս ցուցադրողների (մանեկներ) մրցույթ:

Դեռախոս 22.52.08

Atex

«Արամ Նաչարյան» Մեծ Համերգարահ

68-ԲԴ ՀԱՄԵՐԳԱԵՐՁԱՆ 4485-4486 Հայոց Թվական

Հայաստանի Ֆիլհարոնիկ նվագախումբ

Գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր

ԼՈՐԻՍ ԳՐԱՎՈՐՅԱՆ

Համերգաբազմի հովանավորն է Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միությունը

2 հոկտեմբեր

ՆՎԻՐՎՈՒՄ Ե ՎԻՆԱՍՄ ՍԱՐՈՅՆԻ ԼՈՒՍԱԿԻՆ

Արամ Նաչարյան.

Մյուլիս «Գայանե» բալետից Ֆելիս Մեղեկյան.

Կոնցերտ ցուրակի եւ նվագախմբի համար (Վիկտոր Նաչարյան)

Պրոք Զայկովսկի.

Սիմֆոնիա թիվ 4

Դիրիժոր՝ Տոր Թեղեանյան (ԱՄՆ)

Սկիզբը՝ ժամը 19.30-ին:

Տոմսեր վաճառվում են «Արամ Նաչարյան» համերգարահի տոմարկրում, ամեն օր ժամը 11-18-ը:

ՓՈՐՐԻԿ ԻՇԽԱՆ

Հրավիրվում են բոլոր նախադրոցական հասակի երեխաները

«ՓՈՐՐԻԿ ԻՇԽԱՆ» կազմակերպությունը ադադրում է ձեր երեխաներին մինչեւ դրոց գնալը խոսել օսար լեզվով (անգլերեն, ֆրանսերեն, գերմաներեն, իսպերեն, իտալերեն):

Երեխաները կարող են հանգստանալ, խաղալ, նրանց սղասվում է հանելի միջավայր ժ. 11-ից մինչեւ ժ. 16:30: Նրանք կադադրակվեն սնդղով: Մի զլանցել ձեր երեխաներին մեզ մոտ քերել եւ դուր գոհ կնմալ:

«ՓՈՐՐԻԿ ԻՇԽԱՆ»-ը սղասում է ձեզ:

Չանգահարել 52.76.48 հեռախոսահամարով, ժամը 11-ից 17-ը:

«ՓՈՐՐԻԿ ԻՇԽԱՆ» կազմակերպությունը հրավիրում է բոլոր օսար լեզու սովորել ցանկացողներին: Այստեղ դուր կկարողանալ սիրադեսել ֆրանսերեն, անգլերեն, գերմաներեն, իսպերեն, իտալերեն խոսակցական լեզվին: Լեզուն սովորելու ձեզ կօգնեն ողակյալ մասնագետներ:

Մեր հեռախոսահամարը ձեզ կղասախասանի ամեն օր բացի Երբաբ եւ կիրակի օրերից, ժամը 11-ից 17-ը:

Ընդունվում են դեղատոմսերի, փասադրքերի, գրույկների քարզմանությունների անգլերեն, ֆրանսերեն, իսպերեն, իտալերեն եւ գերմաներեն լեզուներով դասվերներ:

Մեզ կարող եք զանգահարել 52.76.48 հեռախոսահամարով, ժամը 11-ից 17-ը:

Լուսերի Դուր

«Ռայան»-ը ավերներ է գործում

«Ռայան» քաջուրը 907.9 միլիոն ուրլու վնաս է հասցրել Մազադանի մարզին: Ինչոքեւ հաղորդեցին «ԻՖ»-ին Ռուսաստանի արակարգ իրավիճակների կոմիտեի մամուլի ծառայությունում, արերի հետեանով ամբողջությամբ ավերվել է ձկան գործարանը մերմախնյա կղզակում: Կոտրվել են խոտոր երբարվոր անասուններ, վնասվել են ավանդիկային ճանադարհները, քնակելի Եներեր, գյուղատնեստական հանդերը:

1 դուլարը 254 ուրլի

Շարունակվում է ուրլու կուրի անկումը: Այն երեքաքրի Մոսկվայում կայացած սակարկության ժամանակ կազմել է 254 ուրլի 1 դուլարի դիմաց: Վաճառվել է 72.06 միլիոն դուլար: Ինչոքեւ «ԻՖ»-ին հայտարարեց Ռուսաստանի կենտրոնական բանկի նախագահի սեղակալ Ալեքսանդր Խանդուրեղ, երկրի սնեստական իրավիճակի վասարացումը որոշում է կուրի դիմամիկան: Նրա կարծիքով, ուրլու կուրի վրա ազդել է կառավարության կողմից վերջերս ընդունած որոշումը՝ 1993 թ. հունվարի 1-ից դադարեցնել ձեռնարկությունների կենտրոնացված նյութատեխնիկական մասակարարումը: Այդ փաստը ուժեղացրել է ձեռնարկությունների վայրուստ ձեռք բերելու ձգտումը, որով կարելի է արասահմանում գնել անհրաժեշտ ադարները:

Լեոնիդ գերմանական լրեստ

Վերջին օրերի ընթացքում Ռուսաստանի Սահմանադրական դասարանում խՄԿԿ գործով տեղի ունեցող դասակարարյանը ներկա չէր Ռուսաստանի Գերագույն խորհրդի անդամ, նախագահի ներկայացուցիչ Մերգել Շախարյալ: Սահմանադրական դասարանի իրագրել ադրյուրների սվալներով, նա Գերմանիա է մեկնել որոշ փասադրքեր ուսումնասիրելու նղասակով: Այդ փասադրքերը կարող են հաստատել դասական վարկածը, թե Լեոնիդ գերմանական լրեստ էր: Պատոնական սվալներով, Ս. Շախարյալ Գերմանիա է մեկնել միջազգային գիտական համաժողովին մասնակցելու համար: Սահմանադրական դասարանի արխիվներում փասադրքեր են հայտնաբերվել, որոնք հաստատում են Լեոնիդ կաղը գերմանական հասուկ ծառայությունների հետ: Այդ նյութերը կհանձնվեն ռուսաստանյան կողմին, որոնք կարող են օգտագործել դասավարության ժամանակ: «ԻՖ»-ի քրեակցին չի հաջողվել սասնալ այս հաղորդարության հաստատումը կամ հերքումը:

Ազգ

Հիմնադիր եւ հրասարակիչ «Ազգ» քերի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր

ՅԱԿՈՒ ԱԲԵՏԻԵԼԱՆ

խմբագիր

ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍԿԱՐԵԱՆ

Տնօրեն ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

52.16.35 գլխ. խմբ.

58.18.41 խմբագիր

56.28.63 տնօրեն

Apple® Macintosh® համակարգչային Եարուածը «Ազգ» քերի